

EKO NU!

Ekologisk odling ger jordbruket ett mervärde

– Jag tror personligen att ekologisk odling leder till en mer hållbar framtid, både lokalt och globalt sett. Det handlar om vilket avtryck du vill lämna efter dig, säger Ulrika Rosendahl på gården Yrjas i Haddom i Lovisa.

Yrjas har i år övergått från konventionell till ekologisk odling. En hektar av gårdens areal har också förvandlats till grönsaksodling. Det motsvarar en sextiondedel av gårdens areal men arbetsmängden har däremot ökat mångfalt jämfört med tiden som enbart spannmålsodlare.

– Vi odlar omkring 20 sorter av rotsaker, kål, bladgrönsaker, pumpor och bönor på friland, berättar Ulrika Rosendahl.

I dag är det mesta skördat och sålt förutom en del palsternacka och bladkål som inte tar stryk av höstvädret.

Officiellt tog hon över gården för ett par år sedan. I praktiken har hon ändå odlat den sedan 2008 då hennes pappa Ola Rosendahl, tidigare riksdagsledamot och ordförande för SLC, plötsligt insjuknade och dog.

– Det mesta har jag lärt mig av pappa och genom försök och miss-tag, säger Ulrika Rosendahl.

Hon är själv utbildad arkeolog och skriver också på en doktorsavhandling i ämnet.

Ulrika Rosendahl driver gården tillsammans med konstnären Heidi Lunabba som för tillfället befinner sig i Australien.

Grönsakerna från Yrjas säljer de i färdiga kassar genom direktförsäljning och Reko-ringar.

REGELVERK UTAN HUVUDVÄRK

Övergången från konventionell till ekologisk innebar en hel del planering och pappersarbete men var ändå inte oöverkomligt besvärlig.

– Det var inte så himla krångligt. Jag har tidigare också försökt odla på ett sådant sätt att man inte är beroende av kemikalier.

Den tidigare helt småskaliga grönsaksodlingen på Yrjas har i praktiken varit ekologisk.

– Det svåra var att sätta in sig i regelverket men utbildningen var lärorik och nyttig, säger Rosendahl och syftar på den fem dagar långa ekogrundkursen som alla som söker stöd för ekologisk odling ska gå.

En ekodlare får finna sig i att bli granskad åtminstone en gång varje år men Ulrika Rosendahl tycker att det trots allt är helt berättigat.

– Jag förstår att det behövs.

Pumporna skördas på Yrjas. Grönsaksupptagningen gick smidigt i år när höstvädret var tjänligt. Foto: Heidi Lunabba

Konsumenten ska kunna lita på att produkterna verkligen är ekologiska.

När det kommer till det praktiska arbetet var den största utmaningen att hitta ekologiskt utsäde.

Efter hand odlar hon upp eget spannmålsutsäde men grönsaksfröerna måste beställas varje år. En del sorter har hon beställt också utomlands ifrån på grund av det knappa utbudet här hemma.

Som grönsaksodlare med många olika sorter leder det lätt till många leverantörer och dyra transportkostnader.

TVÅ DYRA ÅR

Övergångsperioden på två år för den som byter inriktning från konventionell till ekologisk är ett hinder som upplevs som en risktagning för många jordbrukare.

– Det är irriterande att inte kunna marknadsföra sina produkter som ekologiska trots att de är det, säger Rosendahl och ställer sig tveksam till om det faktiskt kan finnas spår av kemikalier två år efter att man slutat använda dem.

– Samtidigt är det ju jätteviktigt att konsumenterna inte tappar förtroendet för oss, funderar hon.

Omlägget orsakar också en del extra utgifter i början. Spannmåls-skörden blev betydligt mindre men måste ändå säljas som konventionellt odlad.

– Vi hade problem med havren som inte kom igång ordentligt under den våta våren. Den drabbades sedan av sjukdomar och skadedjur och blev inte så bra.

Odlingsplanen på Yrjas ser idag rätt annorlunda ut än den gjorde tidigare. Maltkorn och rybs har fått ge vika för havre och råg för att minimera utmaningar i frågan om ogräs och skadedjur.

Gröngödslingsvallar ska förhoppningsvis bidra till en ökad mullhalt och kväveförekomst i jorden.

Direktsådden som tidigare skötes på entreprenad är ett minne blott. Direktsådd kräver sin kemiska bekämpning och passar inte ekodlare. I stället plöjer Rosendahl nu åkrarna och bekämpar ogräset genom bearbetning.

För att klara omställningen har Rosendahl fått värdefull hjälp av

Ulrika Rosendahl är spannmåls- och grönsaksodlaren som lämnat den konventionella odlingen och gått över till ekologisk odling för att få ut ett större mervärde på flera plan. Fyraåriga Bo tycker det är tråkigt när mamma intervjuas.

ekorådgivarna Torbjörn Lönnfors och Micaela Ström vid Nylands Svenska Lantbrukssällskap.

Rosendahl har också nyligen fått höra att projektet EkoNu har hittat en ekomentor för henne. Det innebär att man får kontakt med en mer erfaren ekodlare som sysslat med liknande odling. Ekomentorn är inte en rådgivare i egentlig mening men kan vara ett nyttigt bollplank och en person att diskutera odlingsfrågor med.

Den som är intresserad av ekomentorskap hittar mer information på webbadressen www.ekonu.fi/ekomentorskap

SNÅRIG STÖDANSÖKAN

Grönsaksodling kräver i allmänhet också väldigt mycket mer pappersarbete särskilt i samband med stödansökan. Man kommer lätt upp till ett jätteantal sorter som alla ska ritas in på kartor och alla uppgifter ska anges för respektive sort. När spannmålsodlare bokför försäljning i ton handlar grönsaksodlingens bokföring om kilo och ett otroligt antal sorter

– Jag hade sparat vareviga frö-påse och ordnat dem i alfabetisk ordning och granskarna såg nästan imponerade ut.

Rosendahl och Lunabba har dessutom gått in för att följa med konsumenttrender och odla sådant som deras kunder gärna köper. Särskilt proteinhaltiga baljväxter har ökat i popularitet.

De två kvinnorna befinner sig rätt långt från den stereotypa bilden av jordbrukare.

I en nästa helt mansdominerad och traditionell bransch har de minsann stött på en hel del fördomar.

– Det svåra var att över huvudtaget komma i gång och att sluta lyssna på dem som säger att det aldrig kommer att gå, säger Rosendahl.

Å andra sidan har de också fått uppleva både grannsamja och vi-anda.

– Vi har helt ljuvliga grannar som stöttat och hjälpt till.

Arbetsfördelningen på Yrjas går ut på att Heidi sköter byggprojekt och Ulrika skruvar på maskiner.

– Det är ju inte raketvetenskap. Jag läser instruktionsboken och prövar mig fram. Med envishet kommer man långt, småler Rosendahl.

Grönsaksodlingen ger också jordbruket på Yrjas flera ben att stå på. När allt inte satsas på ett kort vägar man också prova sina vingar på nya sorter.

– I dagens läge handlar jordbruk om att skaffa så mycket jord som möjligt. För oss ser jag inte den möjligheten. Grönsaksodlingen ger en betydligt bättre avkastning per hektar men föranleder också helt andra arbetsinsatser.

Ulrika Rosendahl är stolt och nöjd över beslutet att gå över till ekologisk odling. Hon tycker dessutom att klimatet i Finland faktiskt lämpar sig särskilt väl för just ekologisk odling på grund av våra kalla vintrar som åtminstone i bland lyckas hämma skadedjur och växtsjukdomar.

– Finlands jordbrukare kan inte konkurrera i kvantitet men i frågan om kvalitet kan vi det. Vi behöver ett mervärde av våra produkter och det får vi genom ekoodling.

Ibland kan hon tycka att det vanliga jordbruket har fjärrmat sig från själva matproduktionen.

– Man skickar i väg sin rekka med vete och så går man själv och köper mjöl i butiken, konstaterar Ulrika Rosendahl.

Hon har noterat att intresset för ren och lokal mat hela tiden ökar, inte bara i städerna utan också på landsbygden.

– Det var en slags höjdpunkt för mig när de ringde från den lokala bensinstationsrestaurangen och ville ha närproducerade grönsaker. Då har vi kommit långt, säger en nöjd Ulrika Rosendahl. ●

TEXT & FOTO:
MARIA WASSTRÖM
maria.wasstrom@gmail.com

EkoNu!

Texten är producerad inom EkoNu!-projektet, vars mål är att inspirera och stöda den ekologiska produktjonen och livsmedelskedjan i Svenskfinland. Bakom projektet står SLC, ÖSP, SLC Nyland, SLC Åboland och Yrkesakademin i Österbotten. Projektet finansieras med medel ur Europeiska jordbruksfonden för landsbyggdutveckling (EJFLU) via NTM-centralerna i Österbotten, Nyland och Egentliga Finland. Projektets hemsida: www.ekonu.fi